VIENYBĖ

LITHUANIAN DAILY

Lietuviai, vykdami į svetimus kraštu[illegible] ėtų būti bent teoretiniai plačiau susipažinę su tais krašta[illegible] kur vyksta, panašiai, kaip daro japonai, sako Pasaulio Lie[illegible]

New York Public Library 476 Fifth Ave.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JUN - 3 1938

LII. METAI. 126 (418) N. Telephone: EVergreen 7-7840 BROOKLYN, NEW YORK, KETVIRTADIENIS, 1938 M., BIRŽELIO-JUNE 2 D. KAINA 3 CENTAI

DABAR

Lenkai siūlosi
Tikrai žioplas
Uždarys WMBQ
Karšti ginčai

JUOZAS TYSLIAVA

Vilniaus miesto lenkų teatro vedėjai jau tariasi su Lietuvos Valstybės Teatro direkcija, "siūlydami kultūrinį bendradarbiavimą, paremtą nuoširdžiais ir draugiškais jausmais". Vilniaus miesto teatro direktorius M. Szpakiewicz, kreipdamasis į Lietuvos Valstybės Teatro direktorių V. Žadeiką, rašo:

"Mūsų pasiūlymas, jei jį Gerbiamieji priimtute, galėtų būti įvykdytas artimiausiu metu po pirmųjų paruošiamųjų pasitarimų".

Į šį Vilniaus miesto teatro direktoriaus **lietuvių kalba** parašytą laišką teigiamai atsakė **lenkų kalba** Lietuvos Valstybės Teatro direktorius, pareikšdamas, kad "przy pierwszej moznosci" tuo pasiūlymu būsią galima pasinaudoti.

Jeigu tokioms gastrolėmis, kaip Vilniaus Žodis praneša, iš tikrųjų būtų pasikeista tarp Kauno ir Vilniaus teatrų, tai be abejonės, turėtų teigiamos reikšmės. Ypač tai labai svarbu Vilniaus lietuviams, kurių gal būt tik labai maža dalelė turėjo progos pasigerėti Lietuvos Valstybinės Dramos Teatro laimėjimais.

Leonas Prūseika, būdamas Naujosios Gadynės redaktorium, sakydavo, kad iš visų komunistų laikraščių redaktorių yra žioplausias Vilnies redaktorius Andriulis.

Kad tas redaktorius iš tikrųjų yra žioplas, tai nereikia ilgai ieškoti. Jis pats parodo. Pavyzdžiui, Andriulis, ginčydamasis su Naujienų redaktorium p. Grigaičiu, pareiškusiu savo abejonę Bucharino ir Radeko "suniekšėjimu", taip argumentuoja:

"Lietuvos atstovu Lenkijai yra K. Škirpa, buvęs socialdemokratas. Gal dėl to Naujienų bendradarbis Lietuvoje taip meiliai kalba apie susitarimą su 'tūlais sluoksniais' Lenkijoj".

Taigi, pagal Andriulio nuomonę, jeigu Bucharinas su Radeku "galėjo virsti darbininkų priešais", tai "buvęs socialdemokratas" Škirpa galėjo būti paskirtas Lietuvos pasiuntiniu Lenkijoje...

Tas žioplys net to nežino, kad K. Škirpa — buvęs liaudininkas, bet ne socialdemokratas.

Kaip tenka girdėti Brooklyno radijo stotį, WMBQ vardu žinomą, valdžia nutarė likviduoti. Jos leidimas baigiasi birželio 3 dieną.

Šiuo reikalu visi WMBQ stoties programų leidėjai buvo suruošę kolektyvinę programą, kurios metu lietuvių ir kitų tautų kalbėtojai įrodinėjo tokios stoties reikalingumą.

Tarp WMBQ stoties savininkų jau seniai ėjo kivirčai. Tie kivirčai, be abejonės, ir atvedė stotį į dabartinę padėtį. Stoties valdytojai, bandydami vienas kitą nugalėti, paskelbė bankrotą, nors ta įstaiga nuolatos duodavo gražaus pelno. Stočiai buvo davinėjamas laikinis leidimas iki, pagaliau, valdžia ją nutarė visai uždaryti.

Kadangi iš WMBQ stoties leidžiamos net kelios lietuviškos programos, tai, be abejonės, jai užsidarius, Brooklyno lietuviai pajus didelį trūkumą.

Tarp Naujienų ir Vilnies vis dar eina karšti ginčai dėl Lietuvos demokratijos.

Pirmiau tiek Vilnis, tiek Laisvė įrodinėjo, kad Lietuvos nepriklausomybės laidas — demokratija. Dabar Vilnis, matyt, pakeitusi savo nuomonę, jau taip rašo:

"Aiškinimas, kad Lietuva viena, jei tik būtų demokratinga, apsigintų, yra apgaulė".

Kiek tai liečia Vienybės poziciją, mes visados sakėme, kad karui kilus, nei demokratija, nei partijų koalicija Lietuvai nieko negalėtų padėti. Karo metu valstybę valdo ne partijos, bet išmintingas generalinio štabo viršininkas. Be to, tiems ponams laikas išmušti iš galvų dar ir tą mintį, kad Lietuva, būdama trijų milijonų valstybė, negalėsianti atsiginti. Washingtono laikais Amerikoje taip pat buvo tik trys milijonai gyventojų. O ar Amerikos žmonės nenugalėjo taip pat kelisyk stipresnių anglų?

ČEKOSLOVAKIJA NETIKI, KAD JUOS VOKIEČIAI GALI PULTI

Bet sustiprina karišką tautos parengimą nuo jauniausio amžiaus

PRAHA, geg. 31 d. — Čekoslovakijos užsienių reikalų ministras Krofta pareiškė, kad jis netiki, jog vokiečiai puls čekų kraštą.

Jis sako, mes gavome žinių apie vokiečių kariuomenės sutraukimą prie mūsų sienos. Bet kadangi Vokietijos vyriausybė užtikrino, jog nesirengia mus pulti, dėl to mes neskelbėme mobilizacijos. Čekų kariuomenė pasienyje užtikrina saugumą ir rimtį jos užpakalyje.

Ministras pažymėjo, kad čekų vyriausybė yra pasiryžusi duoti laisvę sudetų vokiečiams savivaldybėje ir proporcingai įsileisti vokiečių atstovus į centro vyriausybę. Bet jie turės prisitaikyti prie Čekoslovakijos gyventojų daugumos ir prie šio krašto demokratijos. Vokiečiams nepavyks atitraukti Čekoslovakiją nuo Prancūzijos ir suartinti su Vokietija.

Vyriausybė paskelbė dekretą, pagal kurį visi civiliniai gyventojai nuo 6 ligi 60 metų amžiaus turi būti rengiami krašto apsaugai.

Moksleiviai ir vyrai bei moterys nuo 30 ligi 60 metų amžiaus bus mokomi apsisaugoti nuo priešo lėktuvų puolimo iš oro.

Užsienių reikalų ministerija pranešė Vokietijos pasiuntiniui, kad čekų lakūnai savo valia skraidė viršum Vokietijos ir yra už tai nubausti.

Atrodo, kad karo pavojus jau praėjo ir politinis gyvenimas įeina į normalias vėžes.

ITALŲ KARIUOMENĖS NUOSTOLIAI ISPANIJOJE LABAI DIDELI

Žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičius sudaro ketvirtąją dalį italų kariuomenės

ROMA, geg. 31 d. — Čia paskelbtos visos italų aukos Ispanijos kare.

Oficialūs aldžios leidiniai skelbia, kad nuo civilinio ispanų karo pradžios ligi šiol iš viso žuvo italų: karininkų 191, kareivių 1,832. Sužeista 520 karininkų ir 6,476 kareiviai. Be žinios dingo 6 karininkai ir 157 kareiviai. Nelaisvėje 3 karininkai ir 356 kareiviai.

Iš viso žmonių nuostolių (žuvusiųjų ir sužeistųjų) italai turi Ispanijoje 9,541. Tai sudaro ketvirtąjį dalį iš visos italų kariuomenės (apie 40,000), esančios Ispanijoje. Palyginus su italų kariuomenės nuostoliais Etiopijoje, tai gana didelis nuošimtis italų žuvo ar buvo sužeista Ispanijoje.

Bet italų spauda pažymi, kad nereikia to paisyti, nes italai ir ispanai kovoja dėl savo laisvės Vidužemio jūroje ir Italijos bei Ispanijos reikalai nesusiduria. Nuo bendro šių abiejų tautų laimėjimo pareina socialinė gerovė ir ekonominė energija. Sako, dėl to italams rūpi Ispanijos likimas bei dabartinis karas ir dėl to Ispanijoje yra tiek daug italų savanorių.

Aukos civiliniame ispanų kare labai gerbiamos visoje Italijoje.

ATPIGINTI RADIJO MOKESČIAI

KAUNAS. — Susisiekimo ministras, susitaręs su finansų ministru, atpigino radijo tarifus.

Leidimas radiju naudotis už kiekvieną metų ketvirtį dabar kaštuos: už detektorinį 1,50 lt., už baterinį vienos lempos — 2 lt., už baterinį 2—3 lempų — 4 lt., už daugiau kaip lempų — 6 lt.

Už tinklinį iki 3-jų lempų išskaitant lygintuvų lempas — 5tl., už tinklinį daugiau kaip 3-jų lempų — 7 lt.

Naujasis tarifas taikomas jau ir už antrą metų ketvirtį. Už trečią metų ketvirtį (liepos, rugpiūčio, rugsėjo mėn.), be to, dar nuleidžiama 50%.

PADIRBO MILŽINIŠKĄ MIKROSKOPĄ

BERLYNAS. — Stambi vokiečių įmonė Siemens Halske Co. praneša, kad išrado milžinišką mikroskopą (padidinamuosius stiklus), kuris gali padidinti net 100,000 kartų. Tuo tarpu ligi šiol mikroskopas galėjo padidinti tiktai 2,000 kartų.

Išradėjai pažymi, kad naujam milžiniškam mikroskopui vartojami elektronų spinduliai, vietoj ligi šiol naudotų paprastų šviesos spindulių.

50 sužeistųjų riaušės. — Detroite, Mich. dėl streiko kilo riaušės (American Brass Co.). Mažiausia 50 žmonių buvo sužeiseta. Bendrovė mėgino pasisamdyti darbininkų, nepaisydama CIO piketų. Bet daugiau kaip 600 unijos narių sulaikė ir sumušė samdomus darbininkus. Vienas iš jų sumuštas vedamas.

DIDELĖS LĖKTUVŲ KAUTYNĖS VIRŠUM HANKOW MIESTO

Japonai mato kinų kariuomenės sustiprėjimą

ŠANCHAJUS, birželio 1 d. — Kinai ir japonai praneša apie savo pergalę didelėse oro kautynėse, kur viršum Hankow miesto kovėsi daugiau kaip šimtas lėktuvų.

Japonai skelbia, kad 30 jų lėktuvų puolė laikinąją kinų sostinę ir pašovė 20 priešo lėktuvų.

Kinų vadovybė pareiškia, kad 54 japonų lėktuvai mėgino pulti, bet jie buvo atmušti ir 15 japonų lėktuvų buvo pašauta.

Nežiūrint tų žinių, viršum Hankow'o įvyko didelės kautynės.

Tuo tarpu žemyno kariuomenės atkakliai kovojo Lanfengo apylinkėse, ties Lunghai geležinkeliu. Kinai stengėsi pralaužti japonų pozicijas.

Japonai iš lėktuvų bombardavo Kantoną pietinėje Kinijoje. Jie veržiasi į Hsuchangą, 50 mylių į pietus nuo Chengchow ir į Yengcheng'ą.

Patys japonai pripažįsta, kad jiems teks sunkiai kovoti, norint atsiimti Kaifengą. Čia kinų kariuomenę sustiprino 20 naujų divizijų. Jai vadovauja vienas iš patikimiausių Čankaišeko generolų, Hu Chungnan'as.

Vilnijoje lietuvių spauda tebevaržoma

VILNIUS. — Po ilgų prašinėjimų, pagaliau buvo gautas leidimas Vilniuje leisti du kartus per savaitę lietuvišką laikraštį vardu AIDAS. Taigi, AIDAS užims vietą pernai lenkų uždaryto VILNIAUS RYTOJAUS.

Bet jau taip pat seniai rūpinamasi gauti leidimus leisti laikraščius jaunimui ir moterims. Norima išleisti jaunimui žurnalą vietoj uždaryto JAUNIMO DRAUGO.

Iki šiol paduotuosius prašymus Vilniaus storastija atmetė, vis paaiškindama, kad tuo pačiu vardu kas kitas jau norįs tuo vardu leisti laikraštį. Kai paduodamas prašymas leisti laikraštį kitu vardu, vėl gaunamas tas pats atsakymas.

Tas tiktai rodo, kad lenkai vis dar nenori leisti lietuviams net reikalingiausių laikraščių.

NAUJA VIDAUS PASKOLA LIETUVOJE

KAUNAS. — Lietuvos Vyriausybė nutarė trimis serijomis išleisti biudžete numatytus 4,5 nuošimčius trumpalaikius iždo pasižadėjimo lakštus penkiolikos milijonų litų sumai.

Indų vadas mano, kad jis tunka. — Garsusis indų vadas Mahatma Gandhi's mano, kad jis pradėjo tukti. Dėl to jis sveriamas po trumpo poilsio, kurio reikalavo jo gydytojai.

FRANKISTŲ AVIACIJA BOMBARDUOJA PAKIRTO 9 LĖKTUVUS

Vyriausybininkų lėktuvai po 4 mėnesių pirmą kartą bombardavo Majorkos salą

BARCELONA, geg. 31 d. — Frankistų bombosvaidžiai bombardavo miestelį Granollers (16 mylių į šiaurę nuo Barcelonos), Valencijos uostą ir Sagunto (14 mylių į šiaurės rytus nuo Valencijos).

Nežiūrint to, Valencijos uoste eina judėjimas. Tą dieną du laivai atplaukė ir uoste buvo 12 laivų.

Vyriausybininkų lėktuvai pirmą kartą per 4 mėnesius bombardavo Palmą, Majorkos saloje.

Frankistų generolo Varelos divizija pralaužė vyriausybininkų gynimosi liniją ir užėmė Morą de Rubelos. Šis punktas dabar yra toliausiai išsikišęs į pietus Vidužemio jūros link frankistų punktas. Šios divizijos kairysis sparnas užėmė Sarriono miestelį, 23 mylias į rytų pietus nuo Teruelio, vieškelyje į Valenciją.

Teruelio—Albocacero fronte frankistai nuėjo 5 mylias į priekį. Vyriausybininkai negali atsilaikyti prieš jų artileriją ir lėktuvus. Netoli Balaguero pašauti 7 vyriausybininkų lėktuvai.

Ties Puebla de Valverde oro kautynėse susirėmė 14 frankistų lėktuvų su 38 vyriausybininkų lėktuvais, iš kurių 9 pašauti.

VOKIEČIAI DĖKINGI LENKIJAI UŽ JOS NEITRALUMĄ

Jie patenkinti, kad lenkai nežadėjo užsistoti už Čekoslovakiją

RYGA, geg. 31 d. — Vokietijos ambasadorius Varšuvoje grafas Hans Moltkė lankėsi Lenkijos užsienių reikalų ministerijoje ir kalbėjosi su užsienių reikalų ministro pavaduotoju grafu Šembeku.

Vokietijos pasiuntinys pasakė lenkams, kad vokiečiai nesutraukė savo kariuomenės prie Čekoslovakijos pasienio. Sako, tik čeku vyriausybė leido po pasaulį tokius gandus, kad būtų karo pavojum sujaudinta Prancūzija ir Anglija ir paveiktų Berlyną.

Po to Moltkė pareiškė Lenkijai Vokietijos dėkingumą už tai, kad Lenkija leido Prancūzijai suprasti, jog nestos šalia jos, jei Prancūzija įsivels į Čekoslovakijos karą.

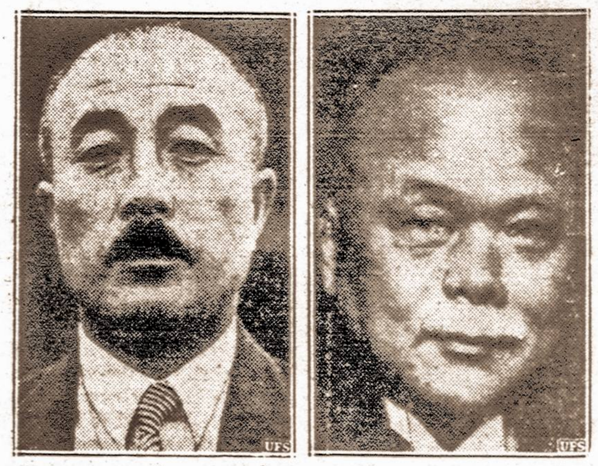

Japonų vyriausybė pasikeitė. — Naujoji Japonijos vyriausybė yra pasiryžusi greičiau ir sėkmingai baigti karą Kinijoje. Žymiausi naujosios vyriausybės nariai yra karo ministras generolas Itagaki's kairėje ir užsienių reikalų ministras generolas Ugaki's (dešinėje), kuris pakeitė Hirotą.

LIETUVA PASIRAŠĖ SUTARTĮ SU MEKSIKA

WASHINGTON, D. C., geg. 31 d. — Lietuvos ir Meksikos pasiuntiniai pasirašė sutartį dėl diplomatinių ir konsularinių santykių sudarymo tarp abiejų valstybių.

Meksikos pasiuntinybėje atliktos tam tikros apeigos tuo tikslu.

PALANGA VĖL ĮSIKURIA

PALANGA. — Kai kurie prekybininkai ir amatininkai persikėlė į nenudegusįjį vasarinių rajoną ir atidarė savo krautuves bei įmones. Kiti laukia, kol bus padaryta halė turgavietėje.

Skubiai baigiamos statyti ir įruošti naujosios vasarinės, o tokių yra nemažas skaičius. Nudegusiame rajone pradedamas griuvėsių nuvalymo darbas.

Per Klaipėdą vokiečiai pradėjo vežti popiermalkes į Tilžę ir Ragainę. Popiermalkes veža iš Suomijos.

VISAS AMERIKOS LAIVYNAS BUS PARODOJE

WASHINGTON, D. C., geg. 27 d. — Kai 1939 metais New Yorke bus atidaryta Pasaulinė Paroda, čia bus sutrauktas visas Jungtinių Valstybių laivynas.

Ramiojo vandenyno laivai ateinančią žiemą išplauks ir 6 mėnesius plaukios Atlanto pajūryje. Į New Yorką atplauks gegužės mėnesį.

Vasario mėnesį laivynas įvykins slaptus uždavinius per manevrus ties Vakarinės Indijos salomis ir ties Panamos perkasu.

ORAS

Numatoma: debesuota ir pavakarį gali būti lietaus.

Saulė teka 5:28, leidžiasi 8:21. Dienos ilgis 14 val. 55 min.

PO AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDĄ PASIŽVALGIUS

Baimė turi dideles akis

Pamatęs, kad vokiškų karvių Lietuvos kariuomenei nugalėti neužteksią, Keleivio redaktorius (18 nr.) jau pasikviečia Lietuvą pulti stipresnes jėgas. Sako:

"Jei Vienybė drįsta skelbti, kad Ginklų fondo pagelba apsiginklavusi Lietuvos kariuomenė galės atmušti **Lenkijos, Vokietijos ar Rusijos** armiją, tai mes drįstam viešai pasakyti, kad ji apgaudinėja lietuvių visuomenę".

Gerai apsiginklavusi čekoslovakų kariuomenė privertė Hitlerį dusyk pagalvoti. Kodėl gerai apsiginklavusi Lietuvos kariuomenė, kurios skaičius lengvai pusę milijono vyrų pasiekti, negalėtų priversti lenkus pagalvoti (Vokietija, ar Rusija, nežiūrint kaip Keleivis prašytų, vargu, Lietuvą puls)? Tai redaktorius! Kodėl jis taip kvailai šneka? Nagi nori paslėpti savo kitą paleistą kvailybę: būk $700 aukų į Ginklų Fondą "tautininkai" pasiėmę agitacijai SLA rinkimams! Tuo tarpu visi tie, kurie tas aukas dėjo, aiškiai laikraščiuose išskaitė, kad jų aukos nusiųstos į Lietuvą ir konsulo pakvituotos. Bet Keleivio redaktorius, iš didelio mandrumo, gal lietuviškai ir skaityti pamiršo, nes tame numeryje skelbia, būk Vienybės b-vės pirmininkas, A. S. Trečiokas, nuvažiavęs į Lietuvą pinigų gauti "vežti atstovus į SLA seimą"!

Turėjo bobelė žilą oželį, oi, džium, oi džium, žilą oželį.

Jau neturi vilties

Darbininkas (geg. 10 d.) rašo mūsų amerikonėjančio jaunimo klausimu. Šis klausimas svarbus ir vis žaliuoja. Sako:

"Pirmiau buvo vienas kalnas, viena lietuviška visuomenė. Dabar du kalnai, dvi lietuvių visuomenės. Čia kalbama apie senesnius, iš Lietuvos atvykusius lietuvius ir apie Amerikoje gimusį jaunimą... Gal jau niekam nepavyks šių dviejų kalnų sujungti į vieną, bet būtų galima tarp tų kalnų pastatyti solidarumo tiltas".

Ir tą tiltą statyti jis mus vilioja štai kokia medžiaga: geri norai, tikėjimas ir meilė. Mums regis, šiuo klausimu, katalikiškai "senesnių" visuomenei dar privalėtų ir į **gerą talką su tautiškai nusiteikusia visuomene sueiti.**

Tik Vienybė pasiaiškina

Trys klausimai sąžinę graužia komunistui Josephus (Laisvė, 11 nr.): 1) ar A. Bimba, į Darbo partiją įstodamas, išstojo iš komunistų partijos? 2) ar Mizara agitavo New Yorko masiniame mitinge aukas siųsti Ginklų Fondui? 3) ar Laisvės suvažiavimas pritarė komunistams, rengiantiems masinius mitingus su kitų srovių žmonėmis ir renkantiems Ginklų Fondui aukas. Kas atidžiai Vienybę skaito, tiems šie klausimai pilnai aiškūs. Tačiau galima dar sykį paaiškinti.

A. Bimba, jei tikrai į Darbo partiją įstojo ir pasielgė kaip tos partijos konstitucija reikalauja, **išsibraukė** iš komunistų partijos. Jei neišsibraukė, tai tarnauja Dievui ir Mamonui ir dėl to yra veidmainys. Mizara yra dzūkas, o dzūkų labai maža tikrų komunistų, bet labai daug patrijotų ir savo tėvynę mylinčių lietuvių. Be to, jie visi **teisingi žmonės.** Pavyzdžiui, tarp direktorių, kurie nuo kojų Liet. Atstatymo b-vę nuvarė, nebuvo nė vieno dzūko! Mizara neagitavo aukų Ginklų Fondui siųsti, nes agitacijos nereikėjo: aukotojai nubalsavo tas aukas ten siųsti, ir tereikėjo jų valią vykdyti. Laisvę ir jos šėrininkai **visados** pritarė mitingų ruošimui su kitų srovių žmonėmis ir, be to, aukų rinkimui, žinoma, **jei** tos aukos eidavo per komunistų rankas. Čia jos pozicija nepasikeitė, kaip nepasikeičia Šidlavos elgetų pozicija.

Sovietuose stebūklas, čia — ne

Kai žmogus į vieną daiktą perilgai žiūri, tai pradeda nematyti kas jo panosėje darosi. Laisvė persispausdino iš "kapitalistų" dienraščio (New York Times) žinią, kad vienas darbininkas Sovietų Sąjungoje išleido (valdžios pagelba) šešius savo vaikus į profesionalus.

Brooklyne yra Paulonių šeima, o Brockton, Mass. Kvaraciejų, kur tėvas, paprastas darbininkas, **be jokios valdiškos pagelbos** išleido veik po tokį pat savo vaikų skaičių į profesionalus. Tai kuris kraštas geresnis, ar tas, kur darbininkas savo jėgomis įstengia vaikus į mokslus išleisti, ar kur darbininką turi valdžia versti vaikus mokyti?

Vilkas miške gimęs

Liepos 4—5 d. Brooklyne šaukiamas Amerikos lietuvių komunistų suvažiavimas, kuris, anot Laisvės, derinsiąs Amerikos komunistų partijos seimo pakeltus klausimus "prie lietuviškos dirvos". Šeštu dienotvarkio posmu dedama "Lietuvos nepriklausomybės gynimas", o kairioji spauda kasdieną kalba apie komunistų meilę demokratijai. Bet, jei mūsų komunistai **nuoširdžiai** imtų ginti ir demokratija ir Lietuvos nepriklausomybę, tai nebebūtų komunistai! Gali būti vienas kitas ir pasuks šiuo tikresniu keliu, bet lietuviai žino savo protėvių patarlę: vilku gimęs, vilku staugs, arba — velnią baltu piešk, vis velnias. Todėl tautininkai ir katalikai į šiuos naujus demokratijos ir Lietuvos nepriklausomybės gynėjus ilgokai su nepasitikėjimu žiūrės, laukdami darbais pasirodant.

Vyt. Širvydas

VIENYBĖ
Established 1886
LITHUANIAN DAILY UNITY
Oldest Lithuanian Newspaper
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Telephone: EVergreen 7-7840
Published daily except Sundays and Holidays by
Lithuanian Press Corp., Inc.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3, 1879

Advertising rates on application

PRENUMERATA

Brooklyne ir užsieniuose:

Metams	$7.00
Pusei metų	$3.75
Trims mėnesiams	$2.00
Vienam mėn.	$0.90

Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje

Metams	$5.00
Pusei metų	$2.75
Trims mėnesiams	$1.65
Vienam mėnesiui	$0.75

Redakcijai siunčiami straipsniai turi būti parašyti tik vienoje lakšto pusėje su autoriaus pavarde ir adresu.

Nesunaudoti rankraščiai nesaugojami

Visais reikalais adresuokite:

Lithuanian Press Corporation
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

A. S. Trečiokas — Prezidentas.
J. Smitrus — Vedėjas.
J. Tysliava — Redaktorius.

EUROPOS ĮVYKIAI IR LIETUVA

LIETUVIŲ — BRITŲ SĄJUNGA

MŪSŲ SPECIALIO LIETUVOS KORESPONDENTO

Savo gi jėgomis, kaip sakoma, viso to nepasieksime, nes tas reikalauja per ilgo laiko ir daug daug kapitalų. Kol vieną planą, pav., Lietuvos mūrinimo darbą, iki pusės įvykdysime, tai to darbo pradžia bus jau pasenusi ir reikalinga atstatymo.

Taip, kad "savomis jėgomis" tokių didelių darbų, dėl kapitalų stokos, mes neįvykdysime. Bendrai ir visuose kituose kraštuose be valstybės iždo pagalbos krašto veidas nepakeičiamas. Gi mūsų valstybės iždui tokių milžiniškų statybų finansavimas būtų veik nepakeliama našta. Tik tokio turtingo krašto kaip britų, kapitalai galėtų mūsų kraštą techniškai sukultūrinti, padaryti turtingą ir gražų, palyginant, ne perilgiausį laiką. Vykdant tokius didelius statybos bei tobulinimo darbus, kraštui pramonėjant, mūsų žmonės apsirūpintų darbu, praturtėtų ir gyventojų skaičiai miestuose galėtų didėti.

Kai kas gali man atsikirsti: bet tokiu būdu britai išveš visus pinigus iš Lietuvos.

Nereikalinga baimė. Britams tektų nei mažiau, nei daugiau, kaip procentai už paskolą, jeigu tiems reikalams Lietuva tokią paskolą Londone užsitrauktų. Jeigu mes savo jėgomis per tinkamą laikotarpį tokių kraštui reikalingų įrengimų ir darbų pravesti savais kapitalais negalime, tai mes esame verčiami gauti tam tikslui kapitalu svetur. Koncesijų keliu pritraukti kapitalai kraštui yra daug naudingesni. Jie yra ilgalaikiai, jų nešami procentai žymiai mažesni, krašto apyvartoje atsirastu daug pinigų. Antai prancūzai savo kapitalais lenkams Gdynės karo uostą pastatė. Ten kur 1919 m. buvo tik laukai, šiandien stovi jau puikus Gdynės uostas ir miestas su 200,000 gyventojų.

Sudarius Lietuvai su Did. Britanija tokį politišką ir komercinę sutartį ir gavę britai Lietuvoje tokius užsakymus, kaip: krašto elektrifikacija ir mūrinimas, karo laivyno ir uosto pastatymas, sausumos ir vandens kelių sutvarkymas ir t.t., britai investuotų Lietuvos kūryboje bei pramonėje didžiausius kapitalus. Tik tuomet Did. Britanija gyvai būtų suinteresuota remti ir išsaugoti Lietuvos teritorijos neliečiamumą ir valstybės nepriklausomybę. Sutartis leistų Did. Britanijos politikos įtakai pasireikšti ne tik Lietuvoje, bet ir bendrai Pabaltijy, finansiniai ir prekybiniai interesai Lietuvoje galutinai nustatytų Did. Britaniją visomis priemonėmis saugoti Lietuvą.

Tokioms sąlygoms esant, kas įžeistų Lietuvos interesus, savaime įžeistų ir Did. Britanijos interesus. Kokia Europos galybė dristų tokiose aplinkybėse kėsintis prieš Lietuvą, jeigu tas reikštų pasikėsinimą ir prieš Britų Imperiją? — Jokia.

Suprantama, einant prie tokio susitarimo, iš kai kurių savo kaimynų pusės Lietuva sutiktų audrą nepasitenkinimų, bet tokia audra Did. Britanijos uolos prieglobsty Lietuvai nebūtų pavojinga ir nuostolinga.

Lietuvos teritorijos neliečiamybės ir valstybės nepriklausomybės garantijos glūdi tik Did. Britanijos ir Lietuvos susitarimo pakte. Tik tokiose aplinkybėse lietuvių tauta jausis saugi ir užtikrinta dėl ateities. Jos kūrybinis darbas atliktas ne nuolatinėje baimėje, bus našesnis jai pačiai ir bendrai, žmonijai.

Tokiai Lietuvos ir Did. Britanijos interesų kombinacijai, paktui, reikalinga ruoštis nedelsiant. Jeigu dar kartą gyvenime Lietuvos likimas priklausys nuo laiko skaičiuojamo valandomis, tada jau gali būti vėlu ir bus didis nusikaltimas prieš tautą, jeigu jos išganymas bus paliktas netikram likimui. Kad kas mus gintų, mums padėtų pirmiau nesusitarus, netenka ir laukti, nes taip ir niekur kitur pasauly nedaroma. Kada Britų Imperija būtų su mumis, Lietuvai netektų drebėti nei dėl savo žemių, nei dėl jūros; Vilniaus ir jo žemės grįžimas prie Lietuvos, atsistotų ant naujo ir tikresnio kelio.

Ar toks paktas Lietuvai ir Did. Britanijai priimtinas? Atrodo visai priimtinas. Toki Lietuvos ir Did. Britanijos santykiai panašūs būtų į Did. Britanijos ir Egipto, Italijos ir Albanijos santykius. Niekas neįtikins, kad Egiptas nesijaustų saugus ir patenkintas Did. Britanijos ir Albanija-Italijos globoje.

Tiesa Did. Britanija nėra linkusi pasitikėti ir simpatizuoti respublikoms. (Na, o Airija? V. R.) bet Lietuvai santvarkos pakeitimas nėra sunkus, prisimenant, kad monarchistinė valstybės santvarka yra Didžiojo Vytauto Lietuvos, yra Lietuvos valstybės, istorinė ir tradicinė santvarka. Britų-lietuvių paktas būtų vainikuotas ir amžiams sucementuotas jeigu dar, pavyzdžiui, Kunigaikštis Kentas, — ar kitas kuris anglų princas, — būtų pakviestas užimti Lietuvos karališką sostą.

Šiuo keliu, glaudaus susiartinimo su Did. Britanija keliu, turėtų eiti visos trys Pabaltijo valstybės, jeigu jos nori būti saugios ir užtikrintos ateitimi.

Lietuvių tautai, kaipo gausingiausiai ir svarbiausiai Pabaltijy, tenka imtis iniciatyvos ir vadovaujančio veikimo.

V. Krokauskis

SKURDAS VILNIJOS KAIMUOSE

Lietuvoje daugelis mažažemių ir bežemių buvo aprūpinta žeme, nusavinus dvarų žemes. Lenkijoje ir Vilnijoje to nepadaryta, nes ten valdžia pataikavo dvarininkams. O Lenkijoje ir Vilnijoje daugiau buvo bežemių ir daugybė smulkių ūkininkų, kurie iš savo žemės sklypelių negali išgyventi. Be to, Vilnijoje žemė nederlinga, o žemės ūkio kėlimu beveik nesirūpinama. Todėl net pačių lenkų spaudoje tenka dažnai skaityti kaimiečių labai skurdaus gyvenimo aprašymą.

Vilniaus Žodis šitaip rašo apie Vilniaus krašto kaimuose siaučiantį nedarbą, skurdą ir emigraciją:

"1931 metų Vilniaus vaivadijoje turėjome 906 tūkst. kaimo gyventojų, gyvenančių iš žemės ūkio. Apie 70% gyventojų yra mažažemiai, turintieji mažiau 5 ha žemės. Šalia to, dar turime kelias dešimtis tūkstančių bežemių — kampininkų. Pagal apytikrius apskaičiavimus, Vilniaus vaivadijoje turime 200 tūkst. 18—60 metų amžiaus kaimiečių be darbo. 200 tūkst. žmonių pačioj jėgoj Vilniaus krašte darbo netenka. Yra tai kas penktas mūsų kaimietis. Yra tai tragedija. Kas veikti?

Ir štai prasideda sezoninė emigracija Latvijon, o šiais metais ir Estijon. 1934 m. į Latviją iš Lenkijos valstybės emigravo 12 tūkst. darbininkų, 1935 m. — 16 tūkst., 1936 m. — 20 tūkst. ir 1937 m. — 20 tūkst. Kiek šiais metais bus išvežta, dar neteko sužinoti. O kadangi nemaža dalis darbininkų žiemą atgal nesugrįžta, tai bendrai išeivių — darbininkų iš Lenkijos valstybės Latvijoj yra apie 40 tūkst. (1937 m.).

Tame skaičiuje apie 30 tūkst. darbininkų iš Vilniaus vaivadijos, kitaip sakant, 15% kaimiečių — bedarbių Vilniaus vaivadijoje gauna darbo Latvijoje. O kur dar 85%, kur dar 170 tūkst. kaimiečių, neturinčių darbo? Šieji kaip skurdo, taip ir skursta, kaip neturėjo darbo, taip neturi. Gal kas pasakys, kad šieji 170 tūkst. bedarbių gali rasti darbo pas vietos ūkininkus, bet gi to nėra. 170 tūkst. skaičiun jau neįeina, tie, kurie gali gauti darbo savam krašte. 170 tūkst. tai yra bedarbiai, kurie nuolat darbo neturi arba jiems jo stinga per žymesnę dalį metų. Iš to, matyti, kad sezoninė Latvijon emigracija skurdo mūsų kaime pašalinti negali, o tik gana nežymiai (15%) jį sumažina".

Gražiai sutvarkytas upelis

UTENA. — Praėjusiais metais miesto savivaldybė sureguliavo Viešos, Šatosios — Vyžonos upelių vagas. Anksčiau tie upeliai išsivingiavę ir dumblini gadindavo miesto vaizdą ir, be to, pavasari smarkiai išsiliedavo. Savivaldyvė sutvarkė krantus, išklojo velėnomis, o kai kur ir akmenų skalda. Be to, ir pati vaga smarkiai ištiesinta ir teikia gero įspūdžio. Taip pat kai kur krantai apsodinti medeliais. Šiemet upelių vaga bus tvarkoma toliau.

PASTABOS

Pažvelgus į Š. Amerikos lietuvių katalikų spaudą, man prisiminė žodžiai vieno kunigo, kuris pamokslą sakydamas pareiškė: "Kuomet Dievas nori kurį žmogų nubausti, tai jam pirmiausia atima protą".

Kada teko girdėti šitas pareiškimas, tai aš, turiu prisipažinti, iš to sau nieko nedariau. Bet dabar aiškėja, kad tai yra tikra teisybė. Tiktai neaiškus tas: už ką Dievas užsirūstino ant Amerikos lietuvių klerikalų?!

Pasirodo, kad jau pasaulio gyvenimo pabaiga netoli!

Religijiniai apaštalai, ypač naujokai, kurie su siela ir kūnu nori būti šventais ir garbinamais, rodos, yra labai gera proga vykti į Kiniją ir ten užimti tuščią konfucijaus vietą.

Vieno lenkiško laikraščio redaktorius, matyti, iš savo aukšto kultūringumo, štai ką plepa: "Lietuviai bijo aukštesnės lenkų kultūros".

Jeigu lietuviai bijo kultūros, tai neaukštesnės, bet žemesnės. Kam lietuviams bijoti to, ko visai nėra už demarkacijos linijos. Jeigu kumštyje ar karde yra kultūra, tai reikia atvirai pripažint, kad tuo tarpu lenkai turi aukštesnę "kultūrą". Be to, būtų labai įdomu žinoti, kur lenkai yra pralenkę kultūroje lietuvius?! Ar toje kultūroje, kurią yra sukūrę lietuviai?

Antra vertus, jei lenkai, aukštos kultūros vyrai, tai kam jų pačių spauda Vilniuje ragina lankyti Lietuvą, kad iš lietuvių galėtų pasimokyti ūkininkystės?

Pagyro puodas netaukuotas.

J. J. S.

BUVĘS ELGETA, RAIDŽIŲ RINKĖJAS, O DABAR VALSTYBĖS PREZIDENTAS

Vėliausiu laiku viso pasaulio spauda rašė apie Meksikos prezidento Lazaro Cardeno dekretą, kuriuo nusavinama naftos pramonė, lig šiol buvusi svetimšalių kapitalistų rankose. Taip pat apie sukilimą, kurio priešaky stojo buvęs Cardeno draugas gen. Cedillo.

Jungtinių Valstybių vyriausybė, norėdama paveikti Cardeną, nutarė "nepirkti Meksikos sidabro, kol Amerikos kapitalistų teisės nebus atstatytos".

Bet Lazaro Cardenas neišsigando ir pareiškė, kad naftos pramonės nacionalizacijos dekretas nebūsiąs panaikintas, nes laisvoji demokratinė Meksika norinti būti nepriklausoma ir nuo užsienių kapitalo. Jis išleido atsišaukimą į tautą, kviesdamas ją padėti vyriausybei.

Lazaro Cardenas nepaprastai populiarus Meksikoje. Jis demokratas ir socialistas. Jo įsitikinimai sudaro visišką harmoniją su poelgiais ir žygiais.

Lazaro Cardenas gimė 1893 m. vargingo ūkininko šeimoje. Jo tėvas buvo ispanas, o motina indėnė. Lazaro turėjo 12 metų, kai mirė jo tėvai. Ūkis buvo parduotas už skolas ir mažasis Lazaro buvo priverstas keliauti į platųjį pasaulį duonos kąsnio ieškoti. Berniukas pateko į elgetų plėšikų gaujos rankas. Elgetų "vadai" žiauriai elgėsi su juo. Jis turėjo tap pat elgetauti. Elgetų vergijoje Lazaro išbuvo dvejus metus, bet paskiau jam pavyko paspruk ti. Geraširdžiai žmonės padėjo jam įstoti mokiniu į spaustuvę.

Turėdamas 17 metų, raidžių rinkėjas Cardenas stojo į kariuomenę. Kilo 1910 metų revoliucija. Kareivis Cardenas, dalyvaudamas joje, pasižymėjo nepaprastu narsumu, sumanumu ir kariniais gabumais. Jis buvo pakeltas į karininkus, bet tuo jo karinė karjera nepasibaigė. Greit jis tapo pulkininkas, o vėliau gavo generolo laipsnį.

Prezidentas Callesa paskyrė jį Meidiocanos valstybės gubernatorium. Generolas Cardenas kurį laiką puikiai administravo pavestą jam valstybę. Lazaro Cardenas turi 44 metus amžiaus.

Lazaro Cardenas, pasižymėjęs savo kariniais ir valstybiniais gabumais, tapo artimiausiu išgarsėjusio Meksikos prezidento Calles bendradarbiu ir padėjėju.

Jo pastangomis nusavinta 48 milijonai akrų dvasininkų ir vienuolynų žemės ir išdalinta bežemiams ir mažažemiams ūkininkams.

1934 m. Cardenas buvo išrinktas Meksikos prezidentu 6 metams. Jis pabaigė vykdyti žemės reformos įstatymą, aprūpino naujakurius ir ūkininkus žemės ūkio įrankiais, suteikė jiems piniginę pašalpą, pigų kreditą ir t.t. Cardenui prezidentaujant, buvo atidaryta daugiau kaip 5,000 įvairių mokyklų. Jis dirba 14—16 valandų per parą.

Cardenas nerūko ir negeria svaigalų. Jis suvaržė spiritinių gėralų pardavinėjimą ir rūpinasi krašto blaivybe.

Cardeno valdomoje valstybėje žydi sąžinės, žodžio, spaudos, susirinkimų, sąjungų ir organizacijų laisvė. Bet smurto priemonių šalininkus Cardenas labai greit ir humaniškai likviduoja. Jie išgabenami iš Meksikos geležinkeliais, garlaiviais ir net lėktuvais.

Prieš keletą metų buvo "išvežti" žymūs Kominterno šulai kurstytojai, atvykę "iš šiaurės". Kiek vėliau iš Meksikos "išskrido" Romos agentas kardinolas, bandęs ruošti pučą. Taip pat lėktuvu išgabentas buvęs prezidentas Calles, kuris buvo pasidaręs fašistų draugas.

VOKIEČIŲ IŠSIKRAUSTYMAS IŠ LIETUVOS

Iš prancūzų generolo Niessel'io atsiminimų

S. N.

Parengiamieji darbai buvę baigti. Komisija jau buvusi nušlavusi kelią ir davusi pajusti, kad jos valia įgyvendinti savo tikslus nieku nepalenkiama.

Kartu su vokiečių delegacija 20 val. išvykę iš Berlyno. Drauge važiavęs būrys vokiečių pėstininkų saugumui patikrinti ir, be abejo, komisijos vaizduotėms padaryti įspūdį esą dėl jų pavojų, nuo kurių jie turėję ginti.

Lapkričio 12 d. auštant atsidūrė Rytprūsiuose. Tardamiesi norį išvengti incidentų, Karaliaučiuje komisija palikę traukinyje iki sutemų ir tik sutemus automobiliais nugabenę į seną karališkąją pilį, kur turėję įvykti pasitarimai.

Vaidinimui buvę pasirengta kropščiai. Įėjimui apsaugoti stovėję rekėčiai spigliuotų vielų. Kiemas skendėjęs tamsiuose šešėliuose. Prie nesuskaitomų durų ir grotų, pro kurias reikėję praeiti iki salės, kurioje turėję įvykti pasitarimai, stovėję sargybiniai su šautuvais ir plieno šalmais. Sąjungininkus nuo vokiečių skyręs didelis stalas, apverstas žemėlapiais ir popieriais. Admirolo dešinėje pusėje sėdėjęs Rytprūsių karjuomenės dalių vadas generolas von Estorffas. Jis buvęs senas, mažas, pavargusios išvaizdos ir debatuose šuvaidinęs menką vaidmenį, nes jį nustelbęs jo štabo viršininkas pulkleitn. von Burkneris. Admirolo Hopmano kairėje pusėje sėdėjęs Rytprūsių oberprezidentas Winnigas. Jis buvęs nedidukas, drūtas, brutalios išvaizdos ir neišauklėtas: tai buvęs mažamokslis išsimušėlis, socialdemokratas, kuriam revoliucija sudariusi patogias sąlygas ir kuris, tikriausiai, vaizdavęsis Santarvės valstybių karininkams padarysiąs didelį įspūdį. Kaip tik jis ir pradėjęs kalbėti:

"Winnigas. — Nuo 1918 m. rudens, aš, kaip Vokietijos ambasadorius Estijai ir Lietuvai ir kaip Vokietijos komisaras Rytprūsiuose, daug prisidėjau prie Baltijos fronto reikalų ir rūpinausi karių telkimu. Aš prisiėmiau prieš tautos susirinkimą atsakingumą sudaryti šį frontą, nurodydamas, kad jo reikia kovai su bolševizmu. Tai padariau susitaręs su anglų komisija Rygoje konstatuoti, kad jie nekultūringi, barbariški ir visiškai negerbia duotojo žodžio. Buvo sunku užkirsti jiems kelią traukti Rytprūsių link; vasario mėnesį jie buvo prisiartinę per 35 klm. nuo mūsų sienos. Latvijos bolševikai, centrinis Sovietas ir vokiečių komunistų partija palaiko glaudžius ryšius. Šitoje pačioje salėje iki kovo 3 d. posėdžiavo jūrininkų komitetas; jis palaikė nuolatinius ryšius su Rusijos sovietais ir latvių komunistais. Gavęs Santarvės įsakymą Baltijos kraštus evakuoti, aš prašiau, kad už mūsų sienos mums būtų paskirta dešimties kilometrų zona, kurioje būtų organizuotas naujas frontas prieš bolševikus, tačiau Vokietijos vyriausybė priimti mano pasiūlymą nepanorėjo. Buvo nutarta evakuoti, ir aš stengiausi tai atlikti liepos mėnesį. Tam reikalui Vokietijos vyriausybė atsiuntė specialų komisarą. Verčiamas blokadas, kuri čia padarė daug vargo, aš išleidau į kariuomenės dalis atsišaukimą, prašydamas jas grįžti, bet tuo pačiu metu ir bijodamas sulaikyti valandos, kada Baltijos kraštuose nepasiliks nė vieno vokiečių kareivio. Po to bolševikai prisiartino prie mūsų sienos. Priversdama mus atitraukti frontą, Santarvė imasi atsakyti prieš istoriją už bolševizmo paplitimą".

Gen. Niesselis. — Prašau poną oberprezidentą Winnigą savo kalbą nutraukti. Pradėti polemiką mes nesutinkame. Už bolševizmo paplitimą yra atsakinga Vokietijos vyriausybė, kuri puo užpuldė Rusiją, pargabendama ten Leniną su jo draugais ir savo parama padėdama jų propagandai. Per revoliuciją aš vadovavau prancūzų karinę misiją Rusijoje ir pamažu sužinojau, ką bolševikai mano, nes mano agentai žinojo apie visą telegrafu vedamą korespondenciją tarp Lietuvos, Brastos ir Petrogrado. Nuo 1917 metų gruodžio mėnesio aš kasdien galėjau konstatuoti, kaip jie džiaugėsi derybomis su vokiečiais: jie atvirai prisipažino, kad jų tikslas buvęs turėti Berlyne diplomatinę atstovybę ten revoliucijai parengti. Vokiečių kaltė, kad jiems tai pavykę. Atsakingumas prieš istoriją per daug mūsų pečių neslėgs, o Berlyno vyriausybė to paties pasakyti negali. Kai dėl klausimo istorinės pusės, tai ją aš pažįstu geriau už kitus; tarp kitko, kaip tik dėl to mane čia ir atsiuntė.

(Bus daugiau)

KANADOS LIETUVIŲ ŽINIOS

PAAIŠKINIMAS TORONTO LIETUVAITĖS APGYNĖJUI

TORONTO, Canada. — Žinantis savo korespondencijoje Vienybėje balandžio 20 d. nusiskundžia, kad nėra linkęs eiti į spaudą su nereikalinga polemika, bet pastebėjęs Vienybėje Kelmo korespondenciją negalėjęs išsilaikyti neatsiliepęs. Tuo savo pasakymu Žinantis aiškiai save išduoda, kad iš tikrųjų nėra linkęs spaudai. Jei Žinantis būtų linkęs spaudai, prie to dar būtų geras lietuvis, tai tokių nesąmonių nebūtų siuntęs į spaudą prieš lietuvybės kovotojus. Ir nenusipelnijusią "lietuvaitę", tautiniame veikime nebūtų iškėlęs į padanges. Pagal "Žinančio" dirbtiną "lietuvaitės O. K." išgarsinimą per Vienybę, tai tik ir tetrūko užkabinti jai ant kaklo bulvinis pirmo laipsnio "medalis".

Gerbiami Vienybės skaitytojai, nepamanykite, kad aš rašydamas pirmą sykį į Vienybę, bandau apginti Kelmo teises, visai ne. Aš vienodai branginu lietuvaitę su Kelmu, tik Kelmas skiriasi tuo, kad neina kartu su tais, kurie griauna Toronto lietuvių parapijoje lietuvybę, o laiko pusę tautiniai nusistačiusių asmenų.

Aš tik noriu faktais įrodyti lietuvaitės apgynėjui, žinančiam, kiek lietuvaitė yra nusipelniusi lietuvybės atžvilgiu ir kiek nusikaltusi.

Matyt lietuvaitė visai nepastebėjo, kad ir Kelmas savo korespondecijos pirmose eilėse perdaug jai suteikė garbės, pažymėdamas, kad Šv. Jono pašalpinė Draugija išreiškė lietuvaitei didelį pasitikėjimą, išduodama jai įgaliavimą 1935 m., dalyvauti pasauliniam lietuvių kongrese Kaune. Tą pažymėdamas patsai Kelmas apsiriko.

Visiems Toronto lietuviams žinoma ir aišku, kad lietuvaitė O. K. nebuvo specialiai išrinkta minėtos draugijos atstove siųsti į pasaulinį lietuvių kongresą, tačiau ji važiavo savo kelių aplankyti Lietuvoje gyvenančius gimines ir pažįstamus, be to, žinodama, kad tais metais įvyksta Lietuvoje pasaulinis lietuvių kongresas, tai ir paprašė draugijos išduoti jai įgaliojimą, teisę užeiti į pasaulinio kongreso susirinkimus, pasiklausyti, kitaip sakant pažiopsoti. Kuriai ir buvo išduotas draugijos tam tikras pažymėjimas. Tad nereiškia taip jau didelis pasitikėjimas "lietuvaitei", kaip kad Kelmas pažymi.

Be to, patvirtina ir tas, jei "lietuvaitė" specialiai būtų buvus siųsta dalyvauti lietuvių pasauliniam kongrese, tai pastaroji sugrįžus iš pasaulinio lietuvių kongreso, turėjus būtų išduoti tam tikrą raportą išdavusiai draugijai jai įgaliavimą apie įvykusį kongresą, tačiau ji to nepadarė ir niekas iš jos to nereikalavo, nes nebuvo pamatė ir reikalauti.

Tamsta "Žinantis", gindamas "lietuvaitės" reikalus, meluoji ir galus nepaslepi, be to, dar priverti kitus iškelti aikštėn pačios "lietuvaitės" negirtinus darbelius ir tuo jai pačiai per nosį užduodi.

Ar jau pamiršai, kad "lietuvaitė" 1936 m., būdama Šv. Jono pašalpinės Draugijos raštininke, pridirbo draugijai nemalonumų trūkumais, nesugebėdama vesti finansų knygos? Dėl ko su neigiamu atestatu "lietuvaitė" turėjo pasitraukti iš draugijos valdybos?

Argi nepameni, kai 1937 m. kuomet Šv. Jono draugijos kasa buvo išsisėmus dėl ilgo kai kurių narių sirgimo, dėl ko draugija ėjo prie galutino sugriuvimo? Išgelbėjimui jos buvo dėtos pastangos, sukėlimui draugijos finansų. Vieni iš draugijos narių pasiūlė sukelti finansus aukojant po 5 dolerius kiekvienam nariui į draugijos kasą. Gi garsioji patrijotė "lietuvaitė" vieton paaukojus 5 dolerius, pasiūlė iš likusių kasoje keletą dolerių nupirkti vainiką ir amžinai palaidoti draugiją. Nežiūrint, kad toji draugija tik ir buvo Toronte vienintelė tautiniai nusistačiusių lietuvių draugija. Negavus "lietuvaitė" pritarimo, išsibraukė iš draugijos, palinkėdama jai galą. Bet dėka energingų lietuvių draugija finansiniai atgaivinta, netrukus ir vėl pradės teikti pašalpos sergantiems nariams.

Be to, buvo susitvėrusi parapijos moterų draugija, kurios pirmininke buvo "lietuvaitė". Ar ne iš jos priežasties moterų draugija, neilgai trukus, sugriuvo?

Tai ar "Tamsta Žinantis" nestatai savęs melagiu prieš visuomenę, girdamas negiriamą asmenį, kurį matyt pats mažai pažįsti ir nežinai jo darbelių. Be to, dar neatskiri gero nuo blogo.

Toliau, Tamsta Žinantis' nepamatuotai apdovanojęs lietuvaitę meno gabumais, kurių pats neturi. Apie meną ji tiek tenusimano, kiek kepėjas apie batsiuvystę.

Meno srity yra nemažai pasidarbavęs buvę draugijos narys, kuriuo, jei bus reikalas pažymėsiu ir pavardę.

"Žinantis" apgailestauji, kad Kelmas nieko nėra nuveikęs lietuvybės naudai ir nė vieno cento nėra jai paaukavęs. Nematau reikalo įrodinėti kiek Kelmas yra pasidarbavęs ir aukavęs lietuvybės naudai. Kad nors jis ir nėra tiek daug nusipelnęs lietuvybei, tačiau jis negriauna jos, kaip garsioji "lietuvaitė" su savo apgynėju ir kitais.

Kai dėl lietuvių susirinkimo, kuris turėjo būti sušauktas, lenkams pasiuntus Lietuvai ultimatumą, tai kunigo airio ir "lietuvaitės", kaip jo pritarėjos kaltė, kurie visokiais būdais trukdė. Ir tik jėga, taip sakyt buvo įvykdytas susirinkimas, kuriame kun. airis su savo pritarėjais griežtai pasisakė prieš rinkimą aukų Ginklų Fondui, sakydamas "no money for shoot", ir tik jam įrodžius, kad net Montrealo R. katalikų kun. Bobinas pats yra paaukavęs 5 dolerius Ginklų Fondui, per didelį spaudimą, kun. airis su savo pritarėjais noroms ne noroms sutiko užleisti svetainę, parengimui. Tokiu būdu Kelmas su tam tikslui išrinktu komitetu ir kitais gerais lietuviais gegužės 21 d. surengė šokių vakarą, kuris davė pelno virš 17 dol. be to, buvo parinkta aukų iš Toronto priemiesty gyvenančių lietuvių ir sukelta suma tuojau buvo pasiųsta Lietuvos Ginklų Fondui, per Toronto liet. garbės konsulą, Grant Suttie.

Kelmas nesigiria kitų nuveiktais darbais, kaip "lietuvaitė" su savo apgynėjais. Ką įrodysiu faktais. Šiais metais vasario 19 d. buvo surengtas Toronto tautiniai nusistačiusių lietuvių 20 m. Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas, gautas pelnas, 25 dol., buvo numatyta pasiųsti Vilniaus našlaičiams, vėliau įvykus Lietuvos-Lenkijos ministrui, pakeitus nuomonę, tie 25 dol. tuojau turėjo būt pasiųsti Ginklų Fondui, kuriuos "lietuvaitė" vos tik prieš keletą savaičių pasiuntė Ginklų Fondui ir tai ne tų asmenų vardu, kurių pastangomis tie pinigai buvo surinkti, o tik "lietuvaitės" ir parapija, nieko neminint apie Šv. Jono ir Moterų Draugija. Tokiu būdu, Tamsta Žinantis, nebandyk pirkti sau ir "lietuvaitei" garbės už visuomenės suaukotus pinigus.

Kodėl, Tamsta Žinantis, nieko nepaaiškini apie dabartinę lenkpalaikę vargonininkę, kuria smurtu kun. airis su savo pritarėjais įgrūdo lietuviams?

Kodėl ji jums taip brangi, kad nė vieno žingsnio neleidžiat žengti be garbės sargybos? Gal ir tą lenkpalaikę tuojau pradėsi garbinti, kaip garbini tautiniai nusigyvenusią "lietuvaitę".

Tuo savo nutylėjimu dėl kun. airio ir lenkpalaikės vargonininkės Tamsta pats save išduodi, kad priklausai prie lietuvybės griovikų gaujos.

Jei Tamsta, Žinantis, nesupranti ką reiškia žodis "apie 10 metų", tai paklausk patį Kelmą, aš manau jis Tamstai paaiškins.

Visi Toronto lietuviai žino, kad Motejūnas tik per du sykiu trumpus laikotarpius nevargoninkavo.

Nors vienu kartu ir buvo pakviestas lenkų tautos vargonininkas, vienai dienai, tai ne ko kito, kaip tik tuo laiku buvusio, tautiniai nusigyvenusio kun. Barono ir pačios "lietuvaitės".

Ar gali Tamsta įrodyti, kad aš neparapijonas ir jos neremiu. Geriau pasiimk kalbantį angliškai ir nueik pas lietuvių parapijos kleb. airį, kad jis Tamstai parodytų sąrašą, kuriame yra pažymėta, kiek kuris parapijonas yra įmokėjęs parapijai.

Kiek liečia lietuvių kalbos mokyklėlę, Tamsta taip pat labai klysti, pažymėdamas, kad būk anksčiau jai grėsė pavojus iš "bendrafrontininkų". Visai ne. Ir tuo laiku tą mokyklėlę globojo rinktas komitetas iš tautiniai nusistačiusių asmenų. Be to, dar rėmė ir remia mokyklėlę Lietuvos garbės konsulas, — Grant Suttie. Tad joks jai pavojus iš niekur negalėjo grėsti.

Vėliau susirgus vienam iš mokyklos komiteto nariui, į kurio vietą pateko tautiniai nusigyvenusi kūmutė. Pastaroji labai pasižymėjo 1935 metais, kuomet buvo steigiamoji Toronte bendra lietuvių kalbos nepartinė mokykla ir kuomet socialistai norėjo paimti savo globon, tai toji kūmutė, dabar mokyklos komiteto narė, parapijonus ir tautiniai nusistačiusius asmenis išvadino kiaulėmis ir kitaip, kad jie pasipriešino socialistų sumanymui, o dabar toji kūmutė laiko save karšta kun. airio pritarėja.

Be to, narsioji kūmutė užima dar vieną aukštą vietą, būtent, "lietuvaitės" adjutantės vietą.

Kaip "lietuvaitė O. K." neverta vidintis "lietuvaite", taip Tamstai netinka skelbtis "Žinančiu", nes nieko Tamsta nežinai, o tik, prisidengęs žinančio vardu, padedi Lietuvos išgamoms griauti lietuvybę.

Savanoris

ABU JUODI

Bal. 20 d. New Yorke būrys nacių apkūlė keturius buvusius Amerikos kareivius, kurie viešai pareiškė nepritarimo nacių kalbėtojo pareiškimams apie prezidentą Rooseveltą. Geg. 1 d. Toronte komunistai apmušė merginą, kuri reiškė nepasitenkinimo komunistų kalbėtoju ir dalino trockininkų lapelius. Apmušta ir du vyrai, kurie bandė merginą ginti. Šie du iš gyvenimo paimti faktai aiškiai rodo, kad taktikos skirtumo tarp komunistų ir fašistų nėra. Proto argumentų, debatų, diskusijų, laisvės žodžio jie nepripažįsta, nes laisvas žodis jiems baisus, — jis parodo visą fašistinių ir komunistinių principų tuštumą. Mūsų sapnininko redaktoriai savo mušeikų žygio nepasmerkė. Aišku kodėl: keturiaklasio mokslo žmonėms sunku diskusijose atsilaikyti prieš mokytesnius. Basliu tokiems argumentuoti lengviau, negu protu.

Kalakutas

JI TAVE UŽBŪRĖ

(Tęsinys)

Klemenso valtis jį neša kai šapelį. Rytuose saulė bunda su paukščių čiulbėsio arfomis, krantuose žydi padrikę jevos, snieguoja laukinės obelys, vyšnios, žaliuoja kalnai akyračiais apglėbti, stūkso toli paliktas miestas.

Palikta ir Juditos lušna šoniamiesty. Tik artėja Klemensui pilka kerpėta pilis, tai jo gimtinė. Ši bokštuota pilis kažkodėl šį rytą Klemensui šalta ir niūri.

Taip aplinkui saulėta! Gegužis alsuoja naujais žiedais... Klemensui ilgu be Juditos. Jis norėtų, kad ji arti jo alsuotų, kad abu šioj aplinkumoj tose pačiose saulės kasose skendėtų.

Bet, kažką ji sumanė? Nelaukto, netikėto. Neaiškios mintys vargina Klemensą. Atklydę abejonės kai baisūs nelaukti vėjai sūkuriais dūžta į jo sielą.

Bet vistik pro auksinį saulės rūbą, jam rodos artėja Judita... Tokia pati, gerutė, angeliška, graži ir nekalta. Rodos tokia pati, kai pirmą rytą sutikta didžiulėj žmonių minioj... "Negi tai nesapnas?" galvoja Klemensas. Juk rodos viskas buvo tik sapnu... Saldžiu masinančiu sapnu...

Jis išsitiesia valty, vienu irklu pliokši į ramų vandens paviršių, ir rodos mato, kai smulkiais žingsniais atbėga upės vandenų kilimais ta, kurios jis laukia...

O, ne! Blaivi akis užkliudė viršui, ten dausose, erdvių tiltais slenkantį baltą pūką... "Ak, ne! Tai nedebesys! Tai ji..." Jis jaučia ją artėjančią saulės lūpų šypsniais kaišytą...

O ten, vos akis užmato girių mėlynoj juostoj gumšo vasarnamis.

Kodėl nuo jo taip tolsta dvasia?... Pabugus sąžinė... Lyg nusikaltimas dar gyvu kirminu ten raitosi... Tai ne Juditos, nors ir skurdi pastogė, bet kažkokiu šventumu nuo jos dvelkia...

Vasarnamio link, kalnuotų pievų plotais, kopia visa galia raitelis. Iš toto raudonuoja amazonės rūbas — tai žymi aristokratė Milda.

Jos vyras didžiulių bankų valdytojas gyvena mieste. Užsidaręs tūno tyliam dangoraižio kabinete per dienas. Dažna ir naktis prarymota tarp sąskaitų. Visas Mildos vyro džiaugsmas, tai šypsniuota grakšti jo sekretorė.

Mildos takas kiek skiriasi. Ji traukia opiumą ligi pašėlimo! Ruošia naktinius pokylius, nevengia triukšmingų orgijų. Jaunuolių eibės jai būtina! Juk jos vyro jau nužilę paausiai!

Prieš keletą metų ir Klemensas neišvengė Mildos pinklių. Kiek ten išgerta šampano! Kiek sudaužyta taurių... Ir kažkodėl Milda tiek jaunuolių pastūmus, Klemensą vistik pasirinko... Ji jo garbei ruošė balius, kvietė naktines sueigas, kad tik Klemensas būtų arčiau Mildos.

Po vienos nakties triukšmingo pokylio, Klemensas pusgirtis grįžo namo kitą rytą. Mildos ranka ištiesta su šampano taure jį išlydėjo. Jo ranka įsispyrė į auto vairą, o neblaivios akys ištiesė devynis kelius. Jis nusišypsojo isteriškai, ir paleido liuksusinį nenuoramą link miesto.

Didžiojoj gatvėj atsidūrus, Klemensui viskas mirga, kruta, lenktyniuoja, bruzda. Jis žeria kelią, ir jis kitus lenkia. Juk jie, tie kiti, tai Klemenso vaizduotei dabar tik vėžliai! Jie ropoja tokie menki, suskurdę... O, kas kita Klemensas, jis rėžia kai vyras! Tik kažkas pačiam tirštume, pačiam susikimšime, Klemensui lyg vaivorykštėmis žaibuoja.

Čia Klemensas nesusivokia kur žaibas, kur "menkas vėžlys". Jis teškia į vieną tašką jo akyse susmulkėjusį į mažą vabalą, ir jis daugiau nieko neatsimena. Tik kai iš varginančio miego atidarė akis, — šalia jo klūpojo mergaitė panaši į angelą. Tai buvo Judita.

Marija Aukštaitė

(Bus daugiau)

Tik Tak

Vieton Amerikon išvykusio nario Juškos, Montrealo parapijos komitetan išrinkta energingas ir veiklus Pažnokaitis, senas Vienybės skaitytojas ir Vilniaus Vadavimo Sąjungos narys. Kaip žinoma, prieš komiteta stovi eilė didelių darbų: šiemet norima pastatyti kleboniją, o netrukus reikės imtis ir naujos bažnyčios statyba, nes 1915 metais statytosios nebeužtenka didėjančios parapijos reikalams.

Šv. Onos Draugijos šokiai geg. 21 d. nusisekė: šiai moterų draugijai liks pelno, kuris dabar reikalingas, nes yra moterų sergančių ir pašalpos reikalaujančių.

Torantą žada lankyti amerikietis D. M. Šolomskis ir J. Pakalniškis. Abu žada pasakyti po kalbų ir tęsti savo darbą — šviesti brolius lietuvius ne iš to galo, nes abu komunistuoja.

Montrealo komunistai lietuviai visuomenei davė pavyzdį, kokie jie "demokratai". Negalėdami nugalėti lenkų ultimatumo metu sukurtą montrealiečių visuomeninį Lietuvai ginti komitetą, komunistai atsimetė ir sukūrė savo "septynių brolių miegančių" komitetėlį, kuris dabar galės juodinti Lietuvą, kiek tik širdelė norės. Tai lietuviai!

Montrealo uoste šiuo metu gana daug laivų, ypač grūdus Europon gabenančių. Sako, tokio gausaus skaičiaus nebuvę nuo 1929 metų.

Bingo lošimo klausimas pradedamas kelti ir Kanadoje. Halifax'o miesto viršininkas pradėjo drausti bingo lošimą bažnytiniams tikslams. Arkivyskupas McNally todėl viešai pareiškė, kad bažnytiniams tikslams daromi bingo lošimai yra nekalto turinio ir naudingi. Sako, su paprastu gembleriavimu nereikia jų maišyti.

Tarp prancūzų fašistų vado, Arcand ir jo padėjėjų įvyko ginčai. Padėjėjai pasitraukė ir susilpnino ir taip silpnoką fašistinį sąjūdį.

Montrealo čekoslovakai masiniame susirinkime, kuriame dalyvavo 1,200 žmonių, priėmė rezoliuciją, kurioje žada paramą savo tėvynei, net gyvybę padėti. Čekoslovakų Kanadoje esama apie 35,000. Vietinis konsulas, sako, gaunąs rezoliucijų ir laiškų iš visų kolonijų.

Tik Tak

'BENDROJO FRONTO' ŠMEIŽTAI IR LIETUVIŲ VISUOMENĖS KLAIDINIMAS

Jei asmuo nieko neužkabindamas sau ramiai gyvena, tai mūsų sukomunistėję lietuviai stengiasi visokiais būdais į savo "frontą" jį įvelti. Bet jei tas asmuo nepasiduoda jų visokioms šlykštynėms, tai jie ieško visokių biauriausių kelių, kad nutepus tą asmenį kuo juodžiausiai lietuvių visuomenės akyse.

Asmens dalykai nėra svarbu visuomenei jei to asmens darbai ar pasielgimai nėra susiėję su visuomene. Bet jei tas asmuo veikia savo tautai ar bent visuomenės gerovei, tai jis turi ir pilną teisę apginti savo garbę prieš visuomenę.

J. E. Šarkis, J. Lesevičius, A. Lukša ir M. M. Manickas, kurie sudaro Lietuvos Nepriklausomybės Gynimo komiteto valdybą, išrinkta iš kairiųjų Montrealo lietuvių organizacijų. Ši valdyba specialiai šaukė "masinį" lietuvių susirinkimą gegužės 20 d., Vytauto kliubo svetainėj, kuriame, virš minėta valdyba, viešai prieš publiką mane paskelbė "vagime". Publikos svetainėje buvo apie šimtas. Už tai, kad aš nepasidaviau "bendrafrontininkams" apmulkinti, kaip šiandieną J. E. Šarkis (Sharky), kuris tą patį vakarą slebizavodamas skaitė jų pagamintą protesto rezoliuciją prieš Lietuvos valdžią ir tt. ir už surinktų aukų nepaskelbimą komunistų spaudoj, kurie "jokiu būdu" negalį tikėti, kad aš, kaipo LGK pirmininkas esu pasiuntęs surinktas aukas sumoj $113.28 į Lietuvos Ginklų Fondą. Bet atvirkščiai, aš pasidalinęs su LGK sekretorium M. Aukštaite (?).

Virš minėtos valdybos vyrai nepagalvojo, kad Kanados pilietis viešai pavadintas prieš publiką vigimi yra įstatymų užtikrintas apgint savo garbę teismo keliu. Ką aš ir padarysiu. Nes tokius nepamatuotus šmeižtus gali tik skleisti nešvarios sąžinės žmonės.

Montrealo lietuvių visuomenė jau seniai žino, kad man pirmininkaujant Lietuvos Gynimo Komitete, aukos, kuris buvo surinktos dėl Lietuvos Ginklų Fondo yra pasiųstos per Lietuvos generalinį konsulą, New Yorke. Apie pasiuntimą aukų, paskelbiau į Vienybę balandžio 8 dienos, 1938 m. Lietuvos generalinis konsulas priėmęs iš manęs $113.28 irgi paskelbė į Dirvos nr. 17 balandžio 29 d., į Vienybę, balandžio 26 d. ir į Ameriką nr. 18 balandžio 29 d., 1938 m. Be to, visų aukavusių sąrašą paskelbiau visuomenei per Vienybės dienraštį balandžio 28 dienos. Taip pat balandžio 2 dienoj, 1938 m. Šv. Kazimiero lietuvių parapijos svetainėj, sušaukiau L. G. Komitetą, į kurį atsilankė septyniolika narių (iš 24 viso komiteto nar.), išdaviau smulkią atskaitą. Dėl smulkesnio visuomenei aiškumo čia paduosiu ištrauką iš balandžio 2 dienos protokolo nr. 3, būtent:

LGK kovo 25 d., Vytauto Klube surinkta — $85, VVS kovo 27 d. Šv. Kazimiero svet. surinkta — $68.95. Viso $153.95.

Sulig LG Komiteto nutarimu apmokėta sekančios išlaidos:

Pasiuntimas telegramų (per kun. J. J. Bobiną) — $19.78, kalbėtojui už kelionę (dėl 27 d. kovo) — $18, J. Lesevičiui, už korespond. — 52 centai, M. Aukštaitei, už rezoliucijų popier., pašto perlaid. —$1.63, P. Jasučiui, korespond. išlaidas — 74 centai. Viso — $40.67.

Taigi iš viso surinktų aukų $153.95 atėmus $40.67 liko $113.28, kurios ir pasiunčiau į Lietuvos generalinį konsulatą, New Yorke.

Aš dažinojęs, kad virš minėtas komitetas, gegužės 20 d. šaukia vadinamą "masinį" susirinkimą Vytauto Klubo svetainėje ir norėjau viešai padėkoti visiems lietuviams perskaitydamas šį konsulo laišką. M. Gudas, kuris buvo LGK kasos globėjas, užprotestavo, kad girdi čia nevieta "kokius ten laiškus skaityti". Girdi, šis susirinkimas yra ne tuo tikslu. Pirmininkas J. E. Šarkis, klauso "visuomenės", reiškia aš šiai susirinkusiai "visuomenei" už jų aukas padėkos žod. ištarti neturėjau teisės. Prasidėjo Lietuvos valdžios teršimas visokios rūšies "kalbėtojais" ko Tėvynę mylintis asmuo pakęst negalėjo. Reiškia, manęs suvilioti negalėjo, kad aš Lietuvos Gynimo Komiteto vardu pirmininkaučiau ir vesčiau Montrealo lietuvių visuomenės vardu tokią slykščia propagandą, tai jie pasigriebė klubietį, kuris parūpins, kad Vytauto Klubas jiems visados laikytų duris adaras dėl panašių agitacijų.

Pasiklausęs valandėlę apleidau susirinkimą. Mat aš nemaniau, kad šis jų susirinkimas buvo šauktas tuo tikslu, kad mane pasistatyti ant scenos ir paskiau duoti iš eilės, penkių minutų laiko, klausimą. Reikia pamanyti kokius klausimus tie "bendrafrontininkai" duoda, pavyzdžiui: Šarkis klausia, kaip manote apie šio komiteto ateitį, A. Navickas, kuris taip patrijotiškai kovojo, kad ir Šv. Kazimiero parapija būtų panašios visuomenės tvarkoma, duoda atsakymą ,kad "iHtleris savo kariuomenę tvirtina prie Čekoslovakijos sienų..." jau ir jo "draugai" pradėjo jį stabdyti.

Mano išėjimas iš salės taip sunervavo draugučius, kad jie teršę mane, nebežinojo už ko begriebtis ,puolė Vienybę kam mes tautiškai susipratę lietuviai vedą savo Montrealo lietuvių puslapį. Ypač Lesevičius karščiavosi už tai kad Vienybėj buvo Svečio parašytas straipsnis, kad "Bendro fronto lozoriaus jau niekas neprikels", gegužės 5 d. Kaip sunku J. Lesevičiui save už kaukės paslėpti. Žmonių akyse norėtų save pasivadinti tikru patrijotu, bet širdyje tulžis neduoda ramybės. Kadangi į tą jų "bendrą frontą" niekas jau nebenori eiti, tai jie šiandien surado progą save apmaskuoti po Lietuvos Nepriklausomybės Gynimo Komiteto vardu, bet pirmas jų žingsnis parodė Vytauto Klube, kad jie nenori Lietuvai jokios pagalbos, bet trokšta, kad ten įvyktų revoliucija, kaip šiandien Ispanijoj.

Porą valandų pasinervavę, vienok atsiuntė žmogų, kad aš vėl grįžčiau į Vytauto Klubą, jei aš turįs drąsos. Kodėl ne. Bloga žmogui ar visuomenei nepadaręs aš nebijau atsistoti prieš visuomenės akis. Todėl aš nuvykęs perskaičiau, virš minėtą Konsulo laišką ir visą LGK smulkų raportą. Jau tada tie karštuoliai buvo savo tulžę išlieję ant rašytojos Marijos Aukštaitės ir kitų Vienybės bendradarbių ir tada įsitikino, kad dokumentas yra laikomas dėl įrodymo tiesos faktų.

Todėl Šv. Kazimiero lietuvių parapija, bažnytinės draugijos ir VVS skyrius ir ateityje stovės Tėvynės Lietuvos sargyboj su jų pirmiau sudarytu Lietuvos Gynimo Komitetu. Nes iš šio komiteto neišeis jokia Lietuvos valstybei kenksminga rezoliucija ir visados surinktos aukos bus pasiųstos tik į Lietuvos Ginklų Fondą. Nes Lietuvai šiandien yra reikalinga broliška meilė ir materialė parama. O į vidaus tvarką mes nesikišam, nes tas dalykas priklauso Tėvynėj gyvenantiems lietuviams piliečiams.

Todėl dar kartą jų "frontininkai" patvirtino mano straipsnį parašytą Vienybėj, balandžio 28 dienos, kad "Tikri patrijotai ir kenkėjai", nes savo patrijotiškumą panaudoja, kad sutraukus ramius lietuvius, ne dėl suteikimo Lietuvai pagalbos, bet kėlus ten betvarkę.

Gegužės 5 dienos Vienybėje, "Tik tak" straipsnio autorius, labai apsilenkė su teisybe. Nežinau iš kur jis gavo netikras žinias, kad parašė būk, "bendras draugijų atstovų komitetas (Montreale), kuris surengė du protestų susirinkimų... ir jo pasidarbavimu pasiųsta aukų į LGF $50". Šitoks nepamatuotas straipsnis duoda progą suklaidinti ramius žmones blogos valios asmenims. Prašau atitaisyti.

P. Jasutis

VIENYBĖ

MILŽINIŠKA PIRMOJI GEGUŽINĖ

Arti 3,000 žmonių V. Matusevičiaus vedamos Lietuvių Radijo Valandos pramogoje

Praėjusį sekmadienį, gegužės 29 dieną didžioji Klaščiaus salė ir sodas sulaukė savo metinės šventės. Vinco Matusevičiaus vedamoji Lietuvių Radijo Valanda surengė šeštąją metinę gegužinę, kuri sutraukė netoli 3,000 žmonių. Buvo keli šimtai lietuvių ir iš New Jersey. Matyti buvo ir profesijonalų.

Vincas Matusevičius su sūnum

A. Jezavito orkestras grojo jauno kompozitoriaus Viktoro Bekerio veikalą iš lietuviškų liaudies dainų ir motyvų. Tas suteikė visiems didelio malonumo. Dainavo V. Bekereis ir 13 metų dainininkė Rūta Simanavičiūtė (Simas).

Didelį surpryzą padarė lietuvių jaunuolių būrys, kuris darė gražius plastikos judėsius (gimnastiką) ir akrobatiką. Jie yra sportininkai ir žada šią vasarą vykti į pirmąją Tautinę Lietuvių Olimpijadą. Publika negalėjo atsigėrėti jų apsukrumu, judėsių darnumu ir neregėtais gabumais. Tie jaunuoliai gražiai lietuviškai kalba ir trokšta šiemet būtinai apsilankyti Lietuvoje, kurios dar nematė. Buvo be galo malonu gerėtis tokiais gabiais mūsų jaunuoliais.

Taip pat reikia pagirti jaunutė Rūta Simanavičiūtė. Jos dainavimas smarkiai tobulėja ir tikrai stebina visus. Tai auga ir bręsta žymi lietuviškojo meno jėga. Sulauksime talentingos dainininkės.

Gražia ir nepaprasta programa pasigėrėjus ir jos sužavėta, publika gražiai linksminosi, šoko ir šnekučiavosi.

Visi, kas dalyvavo šioje milžiniškoje gegužinėje, buvo labai patenkinti. Pamatė daugiau, negu garsinta, nes jaunuoliai akrobatai pasirodė visai netikėtai.

Vincas Matusevičius dar niekad neapvylė gausingos savo publikos. Jo gegužinės ir vakarai įdomūs, gyvi, linksmi ir gausingi. Kiekvienas jo parengimas nekantriai laukiamas. Ir kiekvienas iš tų parengimų parsineša geriausių įspūdžių, persisunkusių malonumu ir didžiausiu pasigėrėjimu.

V. Matusevičiaus radijo programa ir gegužinės labai paįvairina pilką mūsų kasdieniniškumą ir nustumia į šalį nejaukų nuobodumą. Plačioji New Yorko ir apylink ių visuomenė ne tik jaučia, bet ir pareiškia savo dėkingumą V. Matusevičiui. Jam tikrai pridera lietuviškosios visuomenės ačiū!

LIETUVIŲ CHORŲ DĖMĖSIUI

Kaip jau žinoma iš spaudos, 1939 m. New Yorke įvyksta Pasaulinė Paroda, kurioje dalyvauja ir Lietuva. Kaip kitos tautos, taip ir Lietuvos valdžia turės savo pavilijoną šioje parodoje. Parodos valdyba skiria parodoje atskiroms tautoms vieną dieną, kurioje, tarp kitko bus galima parodyti savo tautos meną: dainas, šokius ir t.t.

Lietuviams skirta rugsėjo 10 diena, sekmadienis.

Balandžio 26 d. Lietuvos Generaliniam Konsulate įvyko tuo reikalu chorų vadų pasitarimas. Kadangi darbas yra didelis ir neatidėliojamas, tai čia ir pradėta to darbo užuomazga. Išrinktas Dainos programos rengimo komitetas iš šių asmenų: garbės pirmininkas kun. J. Simonaitis, pirmininkas kompoz. J. Žilevičius, vicepirm. muzikas A. Aleksis, sekretorius muzikas J. Brundza, iždininkas muzikas J. Jankus.

Tad šiuo minėtas komitetas viešai kviečia visus lietuvių chorus, esančius Amerikoje, dalyvauti bendrame chore, kad būtų suorganizuota bent 2,000 žmonių. Bendro choro dirigentu išrinktas komp. J. Žilevičius.

Registruojantis prašome pranešti: 1) kada suorganizuotas choras, 2) choro narių skaičius, 3) kas veda chorą.

Registracija baigiasi š. m. rugp. 1 dieną. Kelionės bei kitos išlaidos nebus apmokamos.

Registracijos ir kitais Lietuvių Dienos Dainos rengimo reikalais kreiptis pas sekretorių J. Brundzą, 175 High Street, Brooklyn, N. Y.

Lauksime teigiamos visuomenės paramos šiame reikale.

Lietuvių Dainos Dienos Rengimo Komitetas

LIETUVIŲ KARIAI NEŠĖ LIETUVOS VĖLIAVĄ PER NEW YORKĄ

Visiems gražaus įspūdžio padarė Pabaltijo tautų veteranai milžiniškame parade

Per metinę Amerikos šventę pagerbiant žuvusius karuose ir visus mirusius, gegužės 30 dienos parade New Yorke jau ketvirtą kartą gražiai pasirodė ir mūsų kariai.

Per paskutinius ketveris metus kasmet Amerikos Lietuvių Legijono 1-is Dariaus-Girėno postas dalyvauja įspūdingame parade. Amerikonų kariuomenės vadovybė yra pripažinusi Amerikos Lietuvių Legijoną kaipo veteranų organizaciją ir leidžia mūsiškiams dalyvauti parade drauge su Amerikos kariuomene, tautine gvardija (National Guard) ir kitomis kariškomis organizacijomis. Tai yra svarbi privilegija, suteikta mūsų karių organizacijai.

Jungtinės Valstybės yra demokratinė valstybė. Bet kai kur tautinės mažumos pradėta varžyti. Štai, Paterson, N. J. buvo uždrausta italų vėliava nešti italų veteranams, kurie be savo tautinės vėliavos nesutiko dalyvauti parade. Jiems (50 italų veteranų būriui) buvo pabrėžta, kad gegužės 30 diena yra grynai amerikoniška šventė. Bet juk per didįjį karą, kaip ir kituose karuose, Amerikos kariuomenės eilėse tarnavo nemaža ir kitataučių: lietuvių, tų pačių italų ir kitų tautų kilmės. Todėl įvykis Patersone yra nesuprantamas.

The New York Times prieš paradą ir po parado paskelbė kariuomenės dalių ir organizacijų sąrašą. Abiem atvejais minėjo, kad 7-je divizijoje žygiavo Amerikos Lietuvių Legijono 1-is Dariaus-Girėno postas ir estų bei latvių veteranai. Šių trijų tautų veteranams vadovavo kapitonas Petras V. Jurgėla; jo adjutantai buvo estų veteranų vadas K. Saar ir latvių veteranų vadas K. Dikerts.

Vietos lietuvių postas nešėsi ne tik Lietuvos ir Amerikos vėliavas, bet ir naująją legijoninę posto vėliavą, kurios vidury aiškiai skyrėsi legijono ženklas: Vyčio kryžius su amerikonišku skydu. Vėliavos parašas aiškiai nusakė organizacijos vardą: The Lithuanian Legion of America, Inc., Darius Girėnas Post No. 1, Brooklyn, N. Y. Dabar parado žiūrovai jau nespėlios (kaip pernai buvo): ar tai etijopai, ar kas kitas? Mat, lietuvių vėliavos spalvas turi ir etijopai, bet kita tvarka.

Pabaltijo tautų vorą (kolumną) sudarė šie daliniai. Pirmiausia ėjo kun. Laurinaičio suorganizuotas ir vedamas gražiai uniformuotas Angelų Karalienės parapijos jaunuolių orkestras. Rinktinės priešaky ėjo jos vadas kapitonas P. Jurgėla, jo užpakaly minėti du adjutantai. Toliau viena eile išdidžiai slinko Amerikos, Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Dariaus-Girėno posto vėliavos. Lietuvos vėliavą nešė ištikimas jos sargas V. Trainis, pošto vėliavą—P. Mikalauskas. Vėliavų palydai buvo Grigaliūnas ir adv. K. Jurgėla. Toliau ėjo D.-G. posto vadas V. Daukintas, jo užpakaly lietuvių legijoninkai ir keli latviai. Užpakaly ėjo estų posto vadas su savo postu. Šiemet jie visi žygiavo po 12 vyrų vienoje eilėje.

Šie Pabaltijo tautų atstovai kariai maršavo, išpūtę krūtines, ir darė gražaus įspūdžio. Iškilmingiausiai žygiavo pro vyriausybės estradą. Jie tikrai nusipelnė gausių plojimų iš publikos, kurie su pasigėrėjimu sekė šią vorą, grožėjosi trijų tautų vėliavomis ir skaitė parašą lietuvių posto vėliavoje.

Po tų iškilmių lietuvių veteranai pasikvietė latvius į vaišes Angelų Kar. par. salėje, kur pasistiprino lietuvišku kumpiu, agurkais, alučiu ir sudainavo lietuviškų, latviškų ir kariškų dainų.

Rep.

Atyda iš Vilniaus krašto

Daugelyje Amerikos lietuvių laikraščių rašoma, įvairiuose susirinkimuose kalbama apie Vilniaus krašto lietuvius. Bet tikrų žinių apie mūsų gyvenimą beveik niekas neturi. Ir žinia koděl.

Mat, retas kas skaito Vilniuje einančius lietuviškus laikraščius, kurių tarpe yra dažniau leidžiamas—du kartus savaitėje—

"AIDAS," nepartinis laikraštis, ginąs visų Vilniaus krašto lietuvių reikalus ir plačiai informuojąs skaitytojus apie šio krašto lietuvių būklę.

Kas mūsų tautiečių, gyvenančių tolimame Amerikos krašte, domisi Vilniaus lietuviais, tegul užsisako

"AIDĄ," kuris kas savaitė duoda nemokamus priedus vaikams ir ūkininkams.

Ypač karštai kviečiame savo brolius iš Vilniaus krašto, kad jie paskubėtų užsisakyti "AIDĄ."

"AIDAS," metams kaštuoja tik 2 doleriai. Gavus prenumeratą, laikraštis tuojau bus pradėtas siuntinėti.

Prenumeratą prašome siųsti šiuo adresu:

"AIDAS,"
DĄBROWSKIEGO 5—1
POLAND, VILNO.

SKAITYKIT VIENYBĘ

Geležinio Vilko Draugovės susirinkimas

Mėnesinė Geležinio Vilko Draugovės sueiga įvyks ateinantį penktadienį, birželio 3 d. Tautininkų Klube, 35 Stagg Str.

Visų narių dalyvavimas yra būtinas. Prašomi atsilankyti ir ne nariai, susipažintų su šia lietuvių jaunimo organizacija.

Draugovės vadas
J. Keblas

Jeigu norite atsiimti savo gimines iš Lietuvos, užeikite į Vienybės Travel Bureau, 193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Jeigu turite Lietuvoj giminių, kurie domisi Amerikos lietuvių gyvenimu, užprenumeruokite jiems Vienybės dienraštį.

Karpio meilužė. — Piktadaris Alvinas Karpis dabar sėdi kalėjime. Jo meilužė Jewell Grayson, 32 m. amž., suimta už jo slėpimą.

Dr. H. MENDLOWITZ
Perkėlė savo Williamsburgo ofisą į
522 BEDFORD AVE
netoli Taylor St.
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-1312
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 1 val. iki 3 val. p. p.
ir nuo 7 v. vak. iki 8 vak
FLATBUSH OFISAS:
2220 Avenue J

Clement Voketaitis
ADVOKATAS
50 COURT STREET,
Brooklyn, N. Y.
Tel.: Triangle 5-3622
168 GRAND STREET,
Tel.: Evergreen 8-7179

Aplankykite Lietuvą šią vasarą

Specialiose Ekskursijose
LAIVU AQUITANIA
Birželio mėn. 15 d. ir liepos mėn. 13 d.

Vasaros sezono metu yra patogiausias metų laikas aplankyti Lietuvą. Jūsų aplankymas Jūsų seenosios Tėvynės suteiks Jums daugiau malonumo, jeigu keliausite vienoje iš specialių išplaukimų didžiuoju Cunard White Star Linijos ekspresiniu laivu Aquitania.

Keliaudami Cunard White Star linijos laivais turėsite visą patogumą ir malonumą.

Šiuose specialiai rengiamuose išplaukimuose Jūs gausite visus patogumus ir malonumą vandenyno kelionėje. Jūs mėgsite Aquitanijos specialiai įrengtus kambarius, puikias sales, erdvias kabinas, speciales maudykles ir gražias promenadas, mylėsite denio žaidimus ir sporto įrengimus, krutamuosius paveikslus ir kitas pramogas.

Tegu vienas iš šių specialių išplaukimų Jums įrodys, kaip Aquitanijos laivas yra populiariausias visomis klasėmis transatlantiniams keleiviams.

Rezervuotas vietas ir veltui informacijas Jums suteiks artimiausias šios linijos agentas, arba:

CUNARD WHITE STAR
25 BROADWAY
NEW YORK

SALDAINIŲ KRAUTUVĖ
Didelis pasirinkimas geriausių saldainių dėžese iš Amerikos. Taip pat galite gauti saldainių ir iš LIETUVOS
Namie gaminti ledai (Ice Cream)
Geriausi užkandžiai
ALUS IŠ KRANO IR BONKUTEMIS
JUOZAS GINKUS
495 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
EVERGREEN 7-2306

"GARSAS" BAKERY
A. Šrupskis, savininkas — Tel. Evergreen 8-7027
PIRMOS RUŠIES LIETUVIŠKA DUONA
64-66-68 So. 2nd Street — Brooklyn, N. Y.
Kepa visokias Duonas ir Pyragaičius
VEŽA KRAUTUVĖMS. SIUNČIA PAŠTU IR EKSPRESU

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 Grand St., Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC — Tel STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 — *Koplyčia Laidotuvėms*

A. VALANTIEJUS
54-41—72nd St., Maspeth. L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC — Tel. NEwton 9-4464

BARRY P. SHALINS
(ŠALINSKAS)
84-02 Jamaica Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 — *Koplyčia Laidotuvėms*

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIOS LAIDOTUVĖMS
Tel. EVergreen 8-9770

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomuoja automobilius įvairiems reikalams

SKAITYKITE VIENYBĘ

TARZANAS GALINGASIS — Edgar Rice Burroughs, vertė Pijus Bukšnaitis

80. Tarzanas susimąstė. "Tai tu nemanai parodyti Mafką karininkėms?" Gonfala skubiai atsakė: "O, ne! Jei karininkės pamatytų suimtą Mafką, ūmai užmuštų mus. O jei mes paleistume Mafką, tai užmuštų mus jis. Ir vienaip, ir kitaip mums bus bloga. Ką daryti, jau aš pati nežinau..."

"O aš žinau", ramiai atsakė Tarzanas. "Aš parodysiu Mafką karininkėms ir, manau, laimėsiu". Karalienė bandė priešintis. "Juk čia tikra beprotystė!" Tarzanas atsakė: "Kitokios išeities nėra. Jei mes mėginsime dabar išeiti, reikės kariauti. O aš nepratęs muštis su mergoms".

Kai Gonfala viš dar mėgino priešintis, Tarzanas rūsčiai paliepė: "Daryk, kaip aš sakau!" Gonfala išdidžiai pažiūrėjo į jį. "Neužmiršk, kad aš esu karalienė!" Tarzanas nusišypsojo. "Aš žinau tik, kad tu esi merga, kuri nori išsilaisvinti iš šios laukinių kažių žemės su mylimuoju".

Už keleto minučių sosto salėje buvo viskas tinkamai prirengta. Dalyviai laukė tylėdami. Visi nerimavo. Tik Tarzanas buvo ramus. Netrukus pasigirdo ateinančių žingsniai. Atsidarė durys ir į salę įėjo žemai pasilenkusios visos pulkininkės, kurios baisiai nustebo tuomi, ką pamatė.

Kas bus toliau — žiūrėkite kitame Vienybės numeryje —